sudnji dan

saša hadži tančić

SÂM

Sâm sam. Kao brdo pod snegom. Pamtim jedan sličan raspored: sâm pod brdom. Nada mnom je, u isto vreme, oblak plovio bespovratno.

Pred zalazak sunca, pošav dalje vedro, zastao sam s druge strane brda. Nešto se ponovilo: ja sâm pod brdom.

POLJUBAC

Kad se vratih, zvezde jače zasvetleše, a potoci brže potekoše. Bližnjima i daljima se javih, jedva me prepoznaše. Posedasmo oko očevog mi groba, a on sve zadivi ustavši da me poljubi.

Otada svetkujem taj dan. Svetlost nebeska ozgo zablista. Obogativ se njome, s ljubavlju se poklonim grobnici moštiju njegovih. Prehraniv gladne žitnicama i obukavši nage rizama, sa njima zapojem: Blagosloveni oče moj.

I u dom primajući goste, prizvavši ih da poznaju istinu, govorim: Blagosloveni oče moj.

Prigrliv život nestariv – preuznosiv na sve vekove – kuću na tvrdom kamenu branim od vetrova i bure što na nju navališe i, u radosti likujući, ponavljam: Blagosloveni oče moj.

SUDNJI DAN

Seo, diše, pogled upro u mene. Posle gorke svađe, u naglom pomirenju, sa mnom razgovara kao da sam neko drugi.

Mrštio se, korio me, ismejavao, postepeno gubio snagu. Trava raste njemu, služi se mojim rukama, čuje na drugom kraju sveta – sve tako o sebi.

A ja, kakav jesam, bolje da nisam.

Iznad oca ugašen mesec. Više i ne gunđa što svake večeri sija sve slabije. Otvorenih očiju bi noć probdeo, sve do jutra.

Što mu više godine bele vlasi, nestanku svom teži, skoljen postojećim. Samo viče:

Ubij me!

Ima onih koji čekaju sudnji dan. Ima ih koji sami sebi određuju sudnji dan. A ima i onih koji sudnji dan očekuju od drugih, kao on.

Zato samo viče:

– Ubij me!

Praznina svuda za njim.

Zapalivši sveću, uporno vičem:

Ne!

PUSTOPOLJE

Idemo pustoljem, stariji brat i ja. Sneg je, kao svetlost čist, nataložen zaborav. Zato mi, bez očiju, bez usta, bez nosa i bez ušiju, nemamo ni lica.

BRATE MOJ

Pominjem jorgovane u cvetu, sva moguća prolećna zrenja, a ti ostaješ davna uspomena od koje me podilazi strava. Tako postojiš, sred ničega, da bih te svakodnevno viđao kao čistu neprisutnost. Nema tereta težeg od kapi tvoje krvi. Ipak, krvlju, daj mi sutrašnji dan. Ličiš na prazan zrak, na njegovo treperenje, treperavu svetlost koja upravlja mnome, jača me, a srce kuca tvojim bilom. Kose nam se mešaju, stežu ruke, a grudi satire sjajna tišina. Slušaj, ona tutnji!

Mojim blagoslovenim vremenom istrajavaš. Nanosim li ti time bol i patnju, nisam dobar brat? Postavljam stalno jedna te ista, smešna i dosadna pitanja ali ih je nemoguće izbeći.

Ništa te, čini se, ne može više vratiti. Brate moj, zbog tebe proučavam svete spise, pišem novu istoriju, predajući potomstvu svoja sećanja na tebe. Bar će to ostati.

Jesi li, kao cvet u pesku, skriven za nekakav drugačiji susret, ma kad i ma gde? Sastanimo se noću u tajnosti, vekovima neviđen, tako divni brate. Sve moje iskustvo biće mi neophodno da te smotrim. Pričaću ti o domaćim prilikama, ne znajući kako da shvatim tvoju ravnodušnost, uporno odsustvovanje. To na tebe liči. Ipak si, u mom sećanju, lepši kad te moja duša priziva iz onog doba. I baš za tvojim danima žudim. Da, žudim! Sve dok me posve ne zameniš sobom.

NEPRILIKE

Brat me je napustio i otišao. I sestra me je napustila i otišla. Nije nikako išlo da ja ostanem.

Vukao sam se po ulicama i burdeljima. Nedostojno provodio život. Ni slavan ni moćan, ni bogat ni lep, jednom zađoh u sasvim zabačen kraj i rekoh sebi:

Drugi bi bio zadovoljan onim što imaš.

I dodadoh:

Sve preko toga stvorilo bi ti neprilike.

Nisam bio zadovoljan tim što sam imao. Sudbina mi se promeni neočekivano. Gde god spustih ruku, gde god kročih nogom, postade moje.

To su dočuli sestra i brat, vratili se i okupili oko mene. Kad sam ih ugledao, bedne i uboge, uzeh svežu rosu s trave, sladak plod s grane, čak skidoh oblak s neba, i darovah im, misleći da će širiti lep glas o meni.

Svet im se smrče, i život sav uskovitla – ni da pogledaju. Tad rekoh:

Jedite i naslađujte se! I nosite sve!

Rastočiše meso, hleb i vino, i raznesoše sve što stekoh. Za sebe uzeh svežu rosu s trave, sladak plod s grane, čak oblak s neba i, zadovoljan onim što imam, rekoh:

Sve preko toga stvorilo bi mi neprilike.

ZLOČAŠĆE

Pođoh za njima, da se napojim ljubavlju, a ljubav ispunim verom. Život udostojih neprolaznog.

Zalutale potražih i nađoh, njihovim strahom ukrasiv se. Lučama obasjan, njima u noći da pošaljem svetlost, mrak odagnah i njenu blagodat ozgo izmolih zasvagda. Njih, selitelje i graditelje, hvaleći za pojah.

Ostavih suprugu i čeda, izvoleh da ih čuvam i s anđelima služim, svom dušom se moleći za njihove duše. I sijajući zablistaše.

Priđite, rekoh, da se pričestimo.

Blagodat im se dade postom i molitvama. I oni, radujući se, praznovaše tri dana i tri noći.

Četvrtog dana rano izjutra, strahom nekakvim obuzeti, po selima i gradovima gladnima hranu razdadoše.

Priđite, rekoše, da se pričestite.

A na trpezi, kao zločašće, umesto pečenja i vina, duše svoje pojedoše i tvari gadne napiše se.

Ne mogah da ih napasti spasem, bolesne im duše izbavim. Ni onima što podlost smisliše, ni gladnima što se prevariše. Jer im postavljah trpezu duhovnu, usrđem prinesenu, da se hranom besmrtnosti naslade, na nebo uzvodeći ih.

UDVAJANJE

Doveo sam vas dovde, do ove tačke, do ovog središta ne biste li bili sposobni da se udvojite. Nema bolje nade na istom mestu gde su drugi pre vas tako postupili. To je jedino što su mogli, kao vi sada.

Zar čekate da ja to učinim za vas?

Kad ćete već jednom, udvojeni na prošle i buduće, zapevati u dva glasa iz jednog grla? Niko, sem mene, ne može da vas čuje. Oko ušiju mi glas vaš žubori, ko udvojen, jer su one već udvojene. Već imate dva oka, ruke i noge. To će vam biti poništeno da biste se udvojili. Podelite srce na dva srca, a svetlost na dve svetlosti.

Od noći do noći potresate tišinu. A ona krije vašu nečujnu borbu iza sedam gora i sedam mora.

U polju, u brdima, više se ničemu drugom ne nadajte, mudri da samo tako postupate.

S krikom udvajam odjednom sve stvari, a s istom me strašću i voljom sledite.

TRAŽE ME

Sa svih strana, odlaze sanjajući. Ne čujem njihov korak. O njima više ništa ne znam.

U zoru, traže me na sve strane. Eto mene, budim se umesto njih.

SUDBINA ZABRINUTOG ČITAČA

Teče svetlost prema knjigama. Može to biti svetlost smisla, a i smisao svetlosti.

Ah, ta sudbina zabrinutg čitača u zamračenoj sobi – lavirint gde stižem, lišen očiju, čula, sna. Iz velike daljine, sa sve četiri strane sveta, poslednji, bez tela, utrobe, ruku, i bez nade.

Smrt se nalazi u sobi, pomiče kao predeo, dakle, prepoznaje me. Soba opasana nepomičnim vremenom, sekunde u mrtvajama. Savršena tišina.

Hleb na stolu. Voće, od rose vlažno, sazreva mi u ruci. U grudima samoća.

Čitam jednu jedinu knjigu. Diže se tama gusta kao koža. Probija papir. Opkoljava kuću. Nad šumama što je učiniše neuništivom ona tone u noć – kuća je noć, a noć kuća.

Reči tajnim tragovima osvetljavaju lice čitača. Takva im je priroda: neočekivano buknu, a kad zablešte na vrhu jezika, iščeznu iz sećanja već zapisane. Svetla je izvesnost čitanja.

Čitač je neviđen čovek. Onaj što se pretvara u veliko čisto Slovo. Drhti nad svojom senkom – a dan je podiže da je vidi suncem obasjanu. Po hartiji pada puno očiju. Svako je ničije.